

ЧИСЛО 22.
ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ.
В СКРЕНТОН, ПА.

Оповіданє про Сорок Розбійників,

котрих повбивала
одна дівчина.

ДУЖЕ ЦІКАВЕ І ПРЕКРАСНЕ ОПОВІДАНЄ
ПРО ВІДНОГО ДРОВОРУБА АЛІ БАВУ, КО-
ТРИЙ ЧЕРЕЗ ЧЕСНЕ І ПОВОЖНЕ ЖИТЄ
ДІЙШОВ ДО ВЕЛИКИХ МАЄТКІВ І ПРО ЄГО
НЕВІЛЬНИЦЮ, КОТРА ЧЕРЕЗ СВОЮ ОСТО-
РОЖНІСТЬ ОХОРОНИЛА ЄГО ВІД МНОГИХ
НЕЩАСТЬ. : : : : : : : : .

Другий наклад.

1915.
З УНІВЕРЗАЛЬНОЇ ДРУКАРНІ,
SCRANTON, PA.

891.79

Op 5

001915

ДВОХ БРАТІВ. — АЛІ БАБА І РОЗВІЙНИКИ. — В ПЕЧЕРІ. — ЗОЛОТО. — ВИКРИТЄ ТАЙНИ. — КАССИМ В ПЕЧЕРІ, ЙОГО СМЕРТЬ І ПОХОРОН. — ПОСТАНОВА РОЗВІЙНИКІВ. — ЗВІДИ. — ПРОВОРНІСТЬ МОРДЖИЯНИ НИЩИТЬ ВСІ ПОСТАНОВИ РОЗВІЙНИКІВ. — ХТО ШТИЛЕТОМ ВОЮЄ, ВІД ШТИЛЕТА ГИНЕ.

В однім перськім місті жило двох братів, один звав ся Кассим, а другий Алї Баба. Малим маєтком, який полишив їм батько, поділили ся оба по рівній половині і всі думали, що і поведженє їх буде однакове; але судьба зарядила інакше.

Кассим оженив ся з дівчиною, котра в недовгім часі одідичила великий склеп з магазином, повним всяких дорогих товарів, і іньші значні посілости. Через те зістав Кассим одним з найбогатших купців в місті.

Противно, Алї Баба взяв жінку, таку бідну як і сам, жив в великій біді, а щоби

удержати себе і діти, рубав дрова в недалекім лісі і продавав їх в місті. Дрова возив на трох ослах, котрі були його цілим маєтком.

Одного дня пішов Алі Баба до ліса і коли нарубав тільки дров, кілька міг наладувати на свої осла, побачив велику куряву, котра зближала ся до него. Коли приглянув ся уважнійше, побачив велику громаду людей на конях, котрі їхали дуже скоро.

Хотяй і чутки не було в тім краю про розбійників, однак Алі Баба догадав ся, що ті їздіці мусять займатися розбоєм. Не думаючи вже про ослів, лиш, щоби себе самого спасти, виліз чим скорше на високе дерево, котрого галузе при землі було дуже густе. Схоронив ся отже на дереві так добре, що ніхто єго не міг видіти, а він бачив всіх добре. Дерево тоє росло при скалі далеко визшій від него, але так стрімкій, що вдерти ся на ню було майже неможливо.

Їзці єї, високого росту, хоробрі, відважні і сильні, добре уоружені, прибули наронець під скалу і позсідали з коний. Алї Баба начислив, що було їх аж сорок. Були то люди, котрі в тій околиці нікому не робили шкоди, але їздили в далекі краї і там рабували.

Коли прибули на місце, кождий їздець розховстав свого коня, привязав його, заложив єму на голову мішок з ячменьом, котрий привіз з собою, відтак здіймив з коня другий мішок і взяв його на плечі. Деютрі мішки були так тяжкі, що Алї Баба думав, що в них мусить бути золото і срібло. По хвилі один з них, далеко більший і сильнійший від других, котрого Алї Баба уважав за ватажка злодіїв, передер ся через гушавину дерева, і станувши перед скалою, сказав ті слова: „Сезаме, вітвори ся!“ І сейчас двері вітворили ся. Ватажко впустив поперед себе всіх своїх людей, а відтак і сам пішов за ними, і двері замкнули ся.

Довго сиділи розбійники в тій печері. Алі Баба сидів на дереві а не злавив на землю, бо бояв ся, щоби розбійники його не почули і не зловили. Тому сидів тихо і терпеливо очікував, коли они від'їдуть. Справді брала єго охота зійти на землю, вхопити два коні, сісти на одного а другого при собі вести і разом з ослами утічи чим скорше до міста, але позаяк не був певний, чиби йому се удало ся, волів сидіти на дереві і ждати.

Наконець вітворили ся двері печери, вийшло сорок розбійників, а ватажко їх, що передтим послідний ввійшов, тепер вийшов перший і стояв, доки не вийшли всі.

Алі Баба зауважав, що ватажко, замикаючи двері, сказав ті слова: „Сезаме замкни ся!“

Кождий з розбійників повернув до свого коня, наховстав його, відв'язав, здіймив з голови мішок, котрий прив'язав до сідла і всів на верх. Коли ватажко по-

бачив, що всі готові вже до їзди, станув на їх чолі і всі від'їхали тою дорогою, котрою приїхали.

Однак Алі Баба не зараз єще зліз з дерева, бо думав собі в душі:

„Може бути, що они єще дещо забули і вернуть ся, тогді бим доперва попав ся в їх руки!“

Проте слідив їх очами як довго тільки міг видіти, а для більшого безпеченьства зліз з дерева доперва по довгім часі. Позаяк добре памятав слова, котрими ватажко розбійників вітвірав і замикав двері, проте зібрала го цікавість, чиби і йому не вітворили ся двері, якби вимовив ті самі слова. З тою гадкою зліз з дерева, передер ся через корчі і побачив двері, котрі за галузями були укриті. Станув перед дверми і сказав:

„Сезаме вітвори ся!“

І сейчас цілі двері вітворили ся.

Алі Баба думав, що в середині буде темно і страшно. Як однак здивував ся,

коли побачив велику ясну печеру, викуту в скалі людською рукою, до котрої впадало сьвітло з гори великим вікном. Найшов там великі засоби живности, цілі паки дорогих товарів, шовкових матерій і дорогих килимів а також великі купи золота і срібла, що лежали на землі в скіряних мішках.

Коли Алї Баба придивив ся всьому тому, набрав переконання, що та печера не від кількох літ, але від кількох віків була мешканєм і захистом для розбійників, і що одні по других мусїли її одідичити в спадку.

Не довго надумував ся, що має робити: вїйшов до печери. Коли вже був в серединї, двері за ним замкнули ся. Алї Баба не настрашив ся того, бо знав як має їх вїтворити. Не брав ся до срібла але до золота і набрав його тїлько, що ледви мїг наладувати на своїх трох ослів. Наладував на них золото, а щоби не було єго видно, наложив з верха дров.

Коли Алї Баба зробив все те, удав ся до міста, а коли прибув до дому, завів осли на подвірє а ворота замкнув за собою. Зняв зверху дрова, котрими були прикриті мішки з грішми, відтак поносив мішки до хати і поклав їх перед своєю жінку, котра сиділа тогді на софі.

Коли се побачила жінка його Алего, думала, що єї чоловік допустив ся крадіжи і закликала з великим страхом:

„Алї Бабо; на таке ти вже зійшов, що...“ Але він перебив її і сказав:

„Стій, моя жінко, я не є злодій. Пожди най розкажу тобі, яке велике щастє мене нині стрітило, тогді певно не будеш мене о ніщо підозривати.“

Тогді висипав всі гроші з мішків на купу, і оповів жінці цілу пригоду, яка йому притрафіла ся, від початку до кінця і упоминав єї тільки, щоби о тім нікому і слівцем не згадувала.

Охоловши зі страху, жінка Алего тішила ся разом з ним зі щастя, яке до них

зайшло і хотіла перерахувати всі ті гроші.

“Чи ти здуріла“, сказав до неї Алї Баба, „щож ти хочеш робити? Коли би ти перерахувала всі ті гроші? Нам нема часу гаятись, треба як найскорше упоратись з тими грішми, от пійду викопаяму і закоплю там всі гроші.“

“Добре би було“, сказала жінка Алего, „аби ми мали бодай яке таке понятє, кїлько то є тих гроший, от побїжу до сусїдки, позичу у неї малу мірку і перемірю всі гроші, єще заки ти викопаяш яму на них.“

“Моя жінко“, сказав Алї Баба, “то на ніщо тобі нездасть ся; далабись радше тому спокїй, єсли бись хотїла мене послухати. А впрочїм роби що хочеш, але памятай аби твоя непотрїбна цїкавїсть не зрадила нашої тайни.“

Щоби таки конечно догодити своїй цїкавости, жінка Алї Баби пішла до брата чоловіка до Кассима, котрий недалеко від них мешкав.

Кассима не було дома, отже Алєго удала ся до його жінки з просьбою, щоби її позичила своєї мірки на короткий час. Братова поспитала якої она хоче, меншої чи більшої. Жінка Алєго попросила її о меньшу.

„Дуже добре“, відповіла братова, „пожди хвилинку, а я тобі зараз принесу.“

І справді по кількох хвилях принесла мірку, але що була дуже цікава довідати ся, яке то збіже будуть они міряти, бо знала добре про біду і нужду Алї Баби, приліпила до дна мірки кавалок лою, і віддаючи жінці Алєго мірку, перепрошала єї що так довго затримала єї і оправдувала ся тим, що мусїла вичистити мірку.

Жінка Алєго повернула до хати і змірила всьо золото. Дуже ся утішила, коли начислила много мірок і пішла чим скорше сказати се чоловікови, котрий вже викопав яму.

Підчас коли Алї Баба закопував гро-

ні до ями, жінка його пішла віднести братовій мірку і з великої радості не завважала, що одна штука золота причіпила ся до дна.

„Братово!“ сказала віддаючи мірку, „видиш що я не довго тримала твоє начинє. Дякую тобі щось мені пожичила.“

Сказавши тоє, попрощала ся і вийшла. Жінка Кассима оглянула дно мірки і дуже зачудувала ся, коли там побачила золотий гріш. На вид сей, серце єї опанувала заздрість.

„А то що!“ сказала сама до себе. „Алі Баба має тільки золота, що аж міркою від збіжа мусить його мірити? Звідки сей нуждар міг набрати тільки грошей?“

Кассима не було єще в дома, він сидів в своїм склепі, з котрого доперва вечером повертав. Жінка вже не могла єго діждати ся, так мучила єї терпеливість, щоби йому чим скорше оповісти о тім золоті, і була певна, що і Кассима зацікавить се так само як і єї зацікавило.

Як тільки Кассим прийшов, сказала она до него:

„Мій Кассиме, ти себе маєш за богача, але ти дуже помиляєшся, бо твій брат Алї Баба є далеко богатший. Він не числить золото так як ти, але мірить міркою.“

Кассим попросив жінку, щоби вияснила єму цілу ту загадку. Жінка оповіла єму, якої ужила штуки, щоби довідати ся о тїм всїм і показала йому золотий грїш, що приліпив ся до два мірки. Грїш той був такий старий, що она навіть не чула імени того короля, котрого образ і імя було на на нїм витиснене.

Місто, щоби тїшити ся зі щастя, яке спїткало брата, котре могло видвигнути бідного Алї Бабу з нужди, Кассим почув в собі смертельну ненависть і з тої причини цілу ніч і ока не зажмурих. На другий день, ледви зійшло сонце, пішов до Алї Баби. До того часу не обходив ся з нїм як з братом і від коли став богачем, забув цілком про бідного Алї Бабу.

„Алі Бабо“, сказав приступивши до него „який ти скритий в своїх ділах, удаєш бідака, а золото мірши чверткою.“

„Мій брате“, відповів єму Алі Баба, „я тебе зовсім не розумію, говори яснійше.“

„Прощу тебе, не жартуй собі з мене“, сказав Кассим і показав йому золотий гріш, котрий дала єму жінка.

„Чи багато маєш золота до того подібного? Вчора знайшла моя жінка той гріш на дні мірки, котру вам позиччала.“

Алі Баба зараз пізнав, що через глупоту жінки Кассим вже о золоті знає, немав отже що скривати перед братом і розказав йому цілий припадок, на котрім місци знайшов ту печеру, як підслухав розбійників і як дістав ся до золота. Навіть обіцяв показати братови ту печеру, аби тільки лишило ся се тайною і ніхто о тім не довідав ся.

„Власне я того хочу“, сказав гордо Кассим, „але також хочу пізнати всі зна-

ки і подробиці що до того місця, де на-
ходить ся скарб, і в який спосіб буду
міг дістати ся до середини, если би мене
збрала охота. Если мені не покажеш,
так сей час донесу о тім до суду. Если
будеш мені противний, так не тільки, що
всьо стратиш, що тепер маєш, але ще і
покараний зістанеш, а я дістану за се на-
городу, щом тебе завдав до суду.“

Алі Баба, радше з доброго серця, як
зі страху перед грозьбами брата, оповів
йому докладно всьо чого хотів, навіть, ска-
зав і слова, котрі треба було сказати, коли
ся входило і виходило з печери.

Кассим не питав вже Алі Бабу о ніщо
білше, і чим скорше відійшов до дому, з
з тим наміром, аби заволодіти цілим скар-
бом. На другий день, ще перед сходом
сонця, обладував десять, мулів великими
куфрами і поспішив як найскорше до пе-
чери, щоби забрати звідтам всьо золото і
перевезти мулами до своєї хати. А если-
би там ще троха золота лишило ся, то

думав приїхати по него другий раз. Поїхав отже тою дорогою, котру вказав йому Алі Баба і прибув під скалу. Сейчас розпізнав дерево, на котрім Алі Баба схоронив ся був вчера перед розбійниками. Віднайшов двері і сказав ті слова:

„Сезаме, вітвори ся!“

Двері сейчас вітворили ся а коли він ввійшов в печеру, замкнули ся. Коли Касим докладно оглянув цілу печеру, дуже здивував ся, бо знайшов в ній далеко більше золота і других скарбів, як сподівав ся з оповіданя брата. Подив єго зрастав що раз більше, коли кожду річ оглянув з осібна. Чоловік лакомий і так як він жадний богацтв, перебув би тут цілий день і бавив би свої очі видом тих скарбів, еслиби не мав на мисли, що прибув тут не на те, аби оглядати ті скарби, але щоби їх забрати і спакувати чим скорше на мули. Набрав отже тільки мішків, кілька міг унести і пішов до дверей. Перед дверми оглянув ся, і серце го забо-

ліло на вид великої купи золота, котру мусів липити, бо вже не мав місця де забрати. Серед того забув цілковито, яке то слово треба сказати, щоби двері відчинилися і місто сказати „Сезам“ він закликав:

„Ячменю, вітвори ся!“

Коли побачив, що двері не вітвиряють ся, остовпів і здеревів з великого перестраха. Затревожений, почав викрикувати много інших назв збіжа, але двері не вітвиряли ся.

Кассим не сподівав ся такого випадку.

В так великім небезпеченьстві огортав його що раз більший перестрах. Чим більше намагав ся пригадати собі то слово „Сезам“ тим більше мішала ся йому память, а слово тото вилетіло йому з голови, так якби його ніколи і не чув. Мішки з золотом, котрими обладував ся, кинув на землю, і занепокоєний, зачав бігати по печері то в одну то в другу

сторону. Вже не бажав ні золота ні скарбів, лиш щоби вийти з сеї печери.

Тимчасом коло полудня повернули розбійники до печери. Коли побачили перед скалою мули Кассима, обладувані куфрами, дуже занепокоїли ся і сейчас догадали ся, що тут десь мусить бути їх властитель. На вид їздців, мули пополошили ся, а що не були попривязувані, порозбігали ся по цілім лісі так, що зовсім щезли з очий розбійників. Але розбійникам не хотіло ся гонити за ними, они постановили відшукати чим скорше їх властителя. Одні порозбігали ся поміж скали, а другі з ватажком позсідали з коний і з видобутими шаблями підійшли до дверей печери. Ватажко вимовив звичайні слова і двері вітворили ся.

Кассим почувши в печері тупіт коний, догадав ся, що се прибули розбійники. З великого страху станудо єму волосє дубом на голові. Прочував свою смерть. Однак хотів пробувати щастя, і

як тільки відтворили ся двері, вискочив з печери з таким розгоном, що перевернув ватажка на землю. Але не утік перед другими розбійниками, котрі стояли з видобутими шаблями і сейчас убили його на місці.

По тім випадку постановили розбійники перешукати цілу печеру. Коли зайшли до середини, знайшли там мішки, котрі Кассим напакував золотом, аби їх потому винести і наладувати на свої мули. Мішки ті позбирали до купи і зложили на своїм місці, не завваживши цілком, що троха бракує золота, бо вже Алї Баба перед тим забрав досить багато. Потому зачали всі думати, яким способом міг Кассим дістати ся до середини печери. Прийшло їм на гадку, що він спустив ся з гори вікном, через котре доходило до печери світло. Але вікно було так високо, а скала з вні так була недоступна, що нарешті пізнали, що се є неможливе дійти, куда він зайшов в печеру.

Они ніколи навіть не припускали, щоби він міг дістати ся до середини дверми. бо були переконані, що тайна ся тільки їм самим є звісна.

Позаяк розходило ся їм передовсім, щоби забезпечити свої скарби, постановили порізати тіло Кассима на чотири часті і положити їх при дверях печери, дві часті по одній а дві по другій стороні, для відстрашеня кожного, хтоби посьмів так як Кассим зайти до середини. Відтак постановили не вертати до печери, аж по якімсь часі, коли труп вже цілком вивітріє. По довершеню сего, вийшли з печери і відїхали для дальших розбоїв по гостинцях, куда найчастійше переїжджали купецькі каравани, на котрі они нападали і рабували.

Тимчасом жінка Кассима була дуже занепокоєна, бо вже ніч надходила, а муж єї не повертав. Ціла затревожена пішла до Алї Баби і сказала:

„Брате, ти, певно знаєш, що брат

твій Кассим поїхав до ліса по золото. До сеї пори він ще не повернув, а то вже так пізно, вже темна ніч, бою ся, щоби йому не приключило ся яке нещастє.“

Алі Баба вже з розмови, яку мав з братом, догадував ся, що він поїде до ліса і тому не пішов сам того дня до ліса, аби уникнути підозріння брата. Не робив отже єго жінці жадних докорів, щоби собі єї не зразити, і успокоював єї, що не має чого бояти ся і що певно Кассим постановив собі не вертати скорше до міста, аж десь коло півночи.

Жінка Кассима успокоїла ся, бо погадала собі, що Кассим справді мусить бути дуже осторожний, бо інакше власти потягнули би його до відвічальности і хто знає, чи не дістав би ся єще до арешту.

Повернула отже до хати і ожидала терпеливо півночи. Але мука єї в дома єще більше змогла ся, і жаль стискав єї серце, що не могла явно розказати сусідам про своє горе, не могла навіть го-

лосно плакати анї нарікати, побоюючись, щоби не зрадити куда пішов єї муж. Тодї то доперва пізнала, як то тяжко покарав єї Пан Біг за цїкавість і заздрість. Цїлу ніч очікувала мужа і гіркими заливала ся сльозами, а коли вже зачало дніти, поспішила чим скорше до Алї Баби і таки розказала йому про своє горе, що Кассим доси єще не повернув.

Алї Баба заледви вислухав просьби своєї братової, котра його просила, щоби пішов довідати ся про судьбу Кассима, сейчас забрав свої осли і поїхав до ліса. Коли станув коло скали, дуже здивував ся, що не побачив нігде анї Кассима, анї його мулів, тільки коло дверей була земля від крови червона. На вид крови задрожав, і серце його огорнуло прочуте великого нещастя.

Тодї промовив звичайні слова і двері вітворили ся. Здеревів, коли побачив тіло свого брата розрубане на чотири часті. Недовго однак надумав ся, що має

робити, сейчас забрав ся до роботи, щоби віддати послідну прислугу помершому братови.

В печері знайшов велику паку, до котрої вложив порізане на чотири части тіло брата, відтак вложив ту паку на одного осла, а з верха прикрив галузями. Другі два осли обладував мішками золота і удав ся з поворотом до міста. Був однак на стільки осторожний, що на краю ліса задержав ся аж цілком стемніло ся, аби неспостережено міг вернути до міста.

Повернувши щасливо до дому, два осли обладувані золотом завів на своє подвірє. Жінці казав зняти мішки з золотом і оповів їй коротко, яка доля спіткала Кассима. Відтак завів третого осла з пакою до братової.

Коли тільки запукав, вітворила йому Морджияна браму. Була се невільниця розумна і второпна а притім уміла найтяжпі пляни щасливо перевести, така була дуже спритна. О тім всім знав дуже

добре Алі Баба. Коли заїхав на подвір'є, зняв з осла галузе і паку і взявши на бік Морджияну, сказав до неї:

„Перша річ, о котру тебе прошу, є та, щобишь заховала все те в тайні, що тобі скажу. Зараз побачиш, як дуже вимагає сего моя і твоєї пані справа. Ото в тій паці находить ся тіло твого пана. Мусимо його так похоронити, якби помер власною смертю. Заведи мене тепер до своєї пані, щобим міг з нею поговорити, а ти уважно прислухай ся нашій розмові.“

Морджияна дала знати своїй пані, а Алі Баба, котрий йшов в слід за нею, ввійшов до покою.

„Що-ж там, дорогий брате?“ поспитала його братова з великим непокоєм. „Яку приносиш мені відомість про мого мужа? З твого засумованого лица пізнаю, що не приносиш мені такої відомости, котра би могла мене потішити.“

„Братово“, відповів Алі Баба, „не

могу тобі скорше нічого сказати, доки ти мені не приречеш, що вислухаєш, мене терпеливо від початку до кінця і що не будеш мені переривати. Вспільне наше добро вимагає сего, щоби те, що ся стало, заховати в як найбільшій тайні“.

„Ах!“ закликала братова болісним голосом, „та твоя бесіда звіщає вже мені смерть мого дорогого мужа. Мимо того прирікаю тобі сьвято, що додержу тайни, о котру мене просиш. Лиш говори скорше“.

Алі Баба оповів їй про цілу свою подорож до ліса, аж до повороту з тілом Кассима.

„Так, моя люба братово,“ кінчив Алі Баба своє оповіданє, „отже причина твоєї гризоти є тим більша, чим меньше булась на ню приготована. Хоч нема жадного способу на се нещастє, если однак може тебе що потішити в тім терпіню, я дуже радо получу свій малий маєток з твоїм

і возьму тебе за жінку*). Я запевняю тебе, що жінка моя не буде сему противна і що обі будете жити в як найліпшій згоді. Єсли отже гадка моя тобі подобала ся, то треба нам подумати, щобиśmy так зробили, аби ся здавало, що брат мій помер природною смертю. Мені здає ся, що ту справу можеш цілком безпечно здати на Морджияну, а я з своєї сторони поможу єї кілька буду мав сил“.

Чи могла найти ліпшу партію вдовиця Кассима над ту, котру їй предложив Алі Баба? Дуже радо приняла його осьвідчини і зараз потішила ся в своїм терпіню.—Алі Баба лишив тоді вдовицю Кассима а наказавши Морджияні щоби зробила се, що їй припоручено, всів на осла і повернув до свого дому.

Морджияна взяла ся сейчас до роботи. Коли відійшов Алі Баба, она побігла до антикаря, що мешкав в сусідстві. Запукала до склепу а коли їй отворено, по-

*) У магометан є дозволене многоженство.

просила о лікарство дуже помічне в найнебезпечніших хворобах. Аптекарь продав лікарство і поспитав ся, хто є слабій у єї пана.

„Ах!“ відповіла Морджияна зітхнувши тяжко “сам Кассим небезпечно заслаб, мій добрий пане. Вже нема надії, щоби його можна було вратувати; нич не говорить, не може їсти“.

Сказавши се відійшла з лікарствами, котрих як звісно, не міг вже заживати порубаний на кусні Кассим.

На другий день та сама Морджияна пішла до того самого аптекаря і з плачем попросила його, щоби дав того лікарства, котре дає ся тільки тогді хорим, коли они вже умирають.

„Ах!“ сказала з великим жалєм, відбираючи від аптекаря лікарство, “мабуть то лікарство тільки pomoже, що і вчашне. Ах, нещасна я, мій добрий пан десь певно умре“.

Позаяк сусіди завважали, що через

цілий день Алі Баба і єго жінка ходили засумовані до дому Кассима, проте ніхто і не здивував ся, коли почув вечером плач і наріканя жінки Кассима, котрі дали до пізнання, що Кассим вже помер.

На другий день дуже рано, еще перед сходом сонця, Морджияна знаючи, що оден старий швець в ринку найскорше вітвирав свою робітню, удала ся до него, і сказавши добрий день, подала йому золотий гріш.

Баба Мустафа, так звав ся той швець, був широко звісний під тим іменем. Він був дуже веселий і все умів щось сьмішного оповісти. Золотий гріш взяв до руки і оглядаючи його сказав:

„Добра коляда. Чогож тобі потреба? Я є готов виповнити всі твої розкази!“

„Бабо Мустафо“, сказала до него Морджияна, „возьми з собою голку і нитку і все, що тобі потрібне до шитя і ходи чим скорше за мною, але під тим услівем, що

я зав'язу тобі очі, коли прийдеш на од-
но місце“.

На ті слова зачав Баба Мустафа ні-
бито відтягати ся.

“Ох! ох!“ відповів, то ти, як бачу,
хочеш, щоби я може щось нечесного зро-
бив?“

„Хорони Боже!“ сказала Морджияна
подаючи йому другий гріш, „я від тебе
нічого злого не хочу. Ходи лишень зі
мною, ходи, не бій ся!“

Наконець дав ся Баба Мустафа намо-
вити, а Морджияна зав'язавши йому очі
на означенім місци, завела його до свого
убитого пана. При тілі небіщика, котрого
части, були цілком поскладані, відв'язала
Бабі Мустафі очі і сказала:

„Бабо Мустафо! я привела тебе тут
на те, щоби ти позпивав ті части, котрі
бачиш. Не бав ся довго і бери ся до ро-
боти; не мішай ся до других річий і не
завдавай мені жадних питань; а як скін-

чин свою роботу, дістанеш ще оден золотий гріш.“

Коли швець покінчив свою роботу, Морджияна дала йому третю штуку золота і завязавши йому очі, завела на те саме місце, де йому перше завязала очі. Там зняла йому хустинку з очий, казала йти до дому і довгий ще час за ним слідила, бо бояла ся, щоби часом не вернув на звіди.

Прийшовши до дому, Морджияна загріла воду, а Алї Баба, котрий в той час надійшов, обмив тіло свого брата. Недавно потім приніс столяр домовину, котру Алї Баба казав зробити.

Боячи ся, щоби столяр чого не побачив, Морджияна в дверях дому відобрала від него домовину а відтак помогла Алї Бабі вложити до неї трупа. Коли Алї Баба добре замкнув віко домовини, Морджияна пішла до мечету і там дала знати, що вже все є приготоване до похорону. Люди, що служили при мечеті і котрі

все обмивали тіла померших, прийшли до Морджияни з просьбою, щоби она дала їм обмити тіло Кассима, але она сказала, що річ та вже є залагоджена.

Ледви Морджияна повернула до дому, прийшов іман і другі слуги з мечету. Чотирох сусідів взяло на рамена домовину і за іманом, котрий відправляв молитви, занесли єї на кладовище. Морджияна серед плачу і зойку, яко невільниця помершого, йшла з відкритою головою, викрикуючи переразливо, бючи ся в груди і торгаючи собі волосє з голови. Алї Баба ішов недалеко з другими сусідами, котрі по черзі від часу до часу змінляли ся в несеню домовини з попершим. Так діяло ся, доки не прибули на кладовище.

Жінка Кассима лишила ся дома, нарікаючи і заливаючи ся сльозами разом з другими сусідками, котрі після звичаю збігли ся до неї підчас обрядів похоронних і котрі нарікаючи і зойкаючи разом

з нею, наповняли цілу улицу страшним сумом.

Так отже причина страшної смерти Кассима затаїла ся поміж Алї Бабою, єго жінкою, вдовицею Кассима і невільницею Морджияною так добре, і з такою осторожністю, що не тільки з сусідства ніхто о нічім не довідав ся, але не було навіть найменшого підозріння.

В три або чотири дни по похоронї Кассима Алї Баба перенїс свої убогі річи і гроші, які забрав зі скарбця розбійників до дому вдовиці брата свого, аби там заложити собі помешканє. Се було знаком, що він оженив ся з братовою. Таке женєня в релїгїї магометанській є дозволене і ніхто тому не дивував ся.

Алї Баба мав сина, котрий вже від якогось часу покінчив науку в великім домі торговельнім. Син той дістав склеп по Кассимі з тою обітницею, що єсли буде розумно вести ся, то в недовгім часї оженить ся з багатою і гарною сусідкою.

Підчас того, коли се діяло ся в домі Алї Баби, повернули розбійники до своєї печери і надзвичайно здивували ся, коли не знайшли там тіла почвертованого Касима. Здивованє їх єще дужше збільшило ся, коли завважали, що тепер є далеко менше мішків з золотом.

„Відкрито нас і марно згинемо!“ закликав ватажко, „єсли не будемо ся мати на осторожности і єсли не подумаємо чим скорше в який спосіб усунути се лихо; потратимо поволи всі наші богацтва, котрі предки наші і ми самі збирали, наражаючи ся на великі труди і небеспеченьства. Вже тепер з понесеної шкоди можемо осудити, що злодій, котрого ми напали, дійшов тайни як вітвирати наші двері і що ми щасливо надійшли як раз в тій хвили, коли він мав вже виходити. Але не він сам оден мусів знати про сю тайну, певно є єще другий чоловік, котрий також знає як відчиняти наші двері. Те, що хтось уніс його тіло і забрав

знов часть наших скарбів, є очевидним того доказом. Позаяк се немислима річ, щоби більше як дві особи знали про нашу тайну, забивши одного, треба нам подумати о другій.“

Тої самої гадки що ватажко, були і всі другі розбійники. Они постановили занерестати на разі дальших розбоїв, а заняти ся виключно тим, щоби віднайти сего другого, котрий знав як вітворювати двері до печери і убити єго.

„Не іншої сподівав ся я відповіді по вашій відвазі і хоробрости“, закликав ватажко „але передовсім потреба, щоби котрий з поміж вас відважний, справний і оборотний, пішов до міста без оружя, перебраний за подорожного чужоземця, і довідав ся, чи не говорять там про страшну смерть того, котрого ми забили, хто він був і в котрім мешкав домі, прото всьо мусимо конечно найперше довідати ся, аби не зробити щось такого, чого бисьмо потому мусіли жалувати. Нам треба

о те дбати, аби в тім краю, де вже від такого давного часу жиємо, нас не пізнали. А тепер скажу вам ще одну річ. Чи годите ся ви на тоє, щоби з поміж вас, котрий вибере се до міста на звіди, поніс кару смерти, если те, що він нам з міста донесе, буде ложне і неправдиве і вийде на нашу шкоду а може і згубу? Те треба зробити в тій ціли, щоби той, хто пійде до міста, був дуже обережний і не наражав ні себе, ні нас.“

Не чекаючи аж відізвуть ся другі, закликав оден з поміж розбійників:

„Я беру ся за се діло і за честь собі уважаю наражати жите своє за нас всіх. Если сего діла не доконаю, то знайте о тім добре, що не бракувало мені ані охоти ані відваги для загального добра нашої банди.“

Злодій сей приймивши великі похвали від свого ватажка, перебрав ся так, що ніхто не міг його пізнати. Виїхав в ночі і так добре розложив свою подорож,

що зайшов до міста ще перед досьвіта. Прийшов на ринок і знайшов там оден склеп, котрий вже був вітворений. Се був склеп Баба Мустафи.

Баба Мустафа сидів на стільчику і працював. Злодій вступив до склепу і пожелав йому доброго дня. Коли завважав, що швець вже старший чоловік, сказав:

„Добрий брате, ще сонце не зійшло, а ти, мимо старечих літ, так скоро береш ся за роботу. Чи можеш видіти в тій темряві?“

„Хто ти є?“ відповів Баба Мустафа, „ти мене певно не знаєш. Справді я є вже старий, як сам бачиш, маю однак знаменитий зір; і легко бись тому повірив, якбись знав, що перед кількома днями зшивавем тіло помершого, в такім покою, в котрім певне не було виднійше як тепер.“

Відповідь та дуже утішила розбійника, що вже на самім вступі натрафив на чо-

ловіка, котрий сказав йому новину, якої так дуже потребував.

„Як-то! ти зшивав тіло помершого чоловіка?“ закликав здивуваний злодій?
 „А на що-ж ти зшивав мерця? Може ти хотів сказати, щось зшивав простирало, в котрім якийсь небіщик мав бути похоронений?“

„Ні, ні!“ відповів Баба Мустафа, „я добре знаю, що говорю. Ти певно хотів-бись чогось більше довідати ся, але я тобі не скажу.“

На ділі не треба було нічого говорити, аби дати пізнати розбійникови, що найшов те, чого шукав. Витягнув отже з кишені штуку золота і всуваючи его в руку Бабі Мустафі, сказав:

„Я не хочу доходити твоєї тайни, хоч могу тебе запевнити, що не видавбим тебе зі секрету, хочайбись навіть мені його повірив. О одну тільки річ тебе прошу, іменно, щобись показав мені дім, в котрім зшивавсь мерця?“

„Хоч радо бажавбим зробити тобі ту прислугу, о котру просиш“, відповів Баба Мустафа, тримаючи в руці золотий гріш, якби го хотів назад віддати, „то запевняю тебе, що не потрафлю тобі се-го сказати і ти повір моїм словам. Причиною того є, що як мене заведено на якесь мені незнакове місце, завязано мені очі, а відтак по скінченю роботи знова мене завели з завязаними очима на те саме місце, що і перше. Отже-ж сам ви-диш, що се не можливе, аби я тобі по-казав сей дім“.

„Мусиш бодай“, заговорив дальше злодій, „де-що пам'ятати дорогу, куда тебе вели з завязаними очима. Ходи, про-шу тебе, зі мною, я тобі завяжу очі на тім самім місци, де тобі перше завязали і будем оба разом йшли тою самою доро-гою і тими самими закрутасами, котрі може собі пригадаєш як ти ішов перше. А що кожда прислуга мусить бути вина-городжена, то даю тобі другий золотий

гріш. Ходи, прошу, зроби то для мене“.

По тих словах всунув Бабі Мустафі другий золотий гріш у руку.

На вид двох штук золота змякло серце Мустафи; він дивив ся на них довший час, не вітвираючи уст і надумував ся, що має робити. Наконєць витягнув з кишені моншонку і вкладаючи до неї золото, сказав:

„Не могу тебе запевнити, чи памятаю докладно дорогу, куда Мене вели, але ходім. Зроблю всьо, що в моїй силі, аби єї собі пригадати“.

Баба Мустафа на велике вдоволенє злодія, підніс ся зі свого стільчика і не замикаючи склепу, в котрім не було нічого такого, щоби можна украсти, повів з собою розбійника аж на те місце, де Морджияна завязала йому очі. Коли прийшли на те місце, сказав Баба Мустафа:

„Тут завязано мені очі і бувем так обернений, як тепер стою.“

Злодій витягнув з кишені хустину, зав'язав йому сейчас очі і ішов коло него, по часті через него ведений, доки Баба Мустафа не задержав ся.

„Мені здає ся“, сказав Мустафа, „щом дальше вже не йшов“.

І справді станув перед хатою Кассима, де вже тогді мешкав Алі Баба. Злодій, заки зняв йому з очий хустину, зазначив ворота крейдою, котру мав при собі, а здіймивши йому перевязку з очий, поспитав, чи не знає, до кого сей дім належить. Мустафа відповів, що при тій улиці не мешкає, отже не може йому се-го сказати.

Розбійник, коли побачив, що вже нічого більше від Мустафи довідати ся не може, подякував йому за віддану прислугу і розійшовши ся з ним, поспішив чим скорше до своїх товаришів, маючи надію, що приймуть його дуже радо.

Як раз в той час, коли злодій розійшов ся з Мустафою, вийшла Морджияна

з дому Алі Баби за якимись справунками. Вертаючи з міста завважала знак начеркнений крейдою на брамі хати свого пана, задержала ся отже, щоби сему придивити ся.

„Що се має означати?“ подумала собі. „То мусить хтось щось злого задумувати на мого пана, або міг се зробити якийсь непотріб з пустоти. Будь що будь треба мати ся на осторожности“.

Взяла отже крейду, а що дві чи три брами других хат, що лежали по однім і другім боці улиці, були цілком до себе подібні, назначила їх тим самим знаком і повернула до хати, не згадуючи о тім і слівцем, що зробила, ані своєму панови ані пані.

Тимчасом в досить короткім часі повернув розбійник до ліса і до своїх товаришів. Знайшовши ся між ними, зараз їм оповів, як щасливо удала ся йому справа, чванячи ся своїм щастєм, що зараз на вступі до міста, найшов чоловіка, від

котрого о всім довідав ся, чого ніхто другий не міг докладнійше йому оповісти.

Всі розбійники вислухали його оповідання з великою радістю, а сам Ватажко похваливши його проворність закликав до банди:

„Товариші!“ не маємо ані хвильки часу до страчення. Уоруживши ся добре, їдемо, а коли відемо до міста потайки, одні за другими, аби не стягнути на себе підозріння, зберемо ся на великім ринку, одні з одного боку, а другі з другого. Тоді я пійду і огляну дім з нашим товаришом, котрий нам так добрі приніс вісти, аби вперед зміркувати що належить нам робити“.

Гадку гершта злодіїв всі радо приймили і в короткім часі станули готові до виїзду. Повідділювали ся по двох, по трех і їдучи в певнім віддаленю одні від других, в'їхали до міста. Ватажко і той розбійник, що був рано в місті, їхали на самім кінци і відразу удали ся на улицу,

де стояв дім Алі Баби. Коли приїхали під одну браму, котру назначила крейдою Морджияна, повідомив розбійник ватажка, що то є та брама, котрої шукають. Але коли не задержуючи ся, щоби незвернути на себе уваги поїхали дальше, завважав ватажко, що слідуєча брама була назначена таким самим знаком і в тім самім місци. Показав єї своєму провідникови і поспитав, чи та брама є котрої шукають, чи перша котру вже минули. Провідник змішав ся і не знав, що має відповісти, а ще тим більше зачудував ся, коли разом з ватажком спостеріг, що чотири чи пять слідуєчих брам, мало такі самі знаки. Запевнював його під присягою, що тільки одну браму назначив.

„Я знаю“, сказав, що мусів хтось другі брами подібно позначити, але признаю ся вам, що в тім помішаню не могу тепер розпізнати, котру я сам назначив“.

Коли ватажко побачив, що плян його

му не вдався, поїхав на великий ринок, там повідомив всіх розбійників через першого котрого стрітив, що дарма їх робота і що нічого не лишаєся їм робити, як тільки чим скорше винести ся з міста.

Коли ціла банда зібрала ся в лісі, вияснив всім ватажко причину, задля котрої їх тут закликав. Зараз всі осудили, що провідник заслужив на кару смерти, так як сам на тоє вгодив ся, коли йшов на звіді до міста. Розбійник сей, коли пізнав, що неудача їх пляну наступила з тої причини, що він не досить був обережний, відважно піддав свій карк тому, котрий виступив, аби йому відтяти мечем голову.

Позаяк ціла банда домагала ся кривавої пімсти за кривду, яку їм заподіяно, проте зголосив ся другий розбійник, що він пійде на звіді до міста і сьвято прирік, що далеко лінше справить ся як той, котрого що іно покарано смертю. Ціла банда дала йому призволенє і він поїхав

до міста. Там підкупив так само як і перший Бабу Мустафу, котрий з завязаними очима завів розбійника перед хату Алї Баби. Розбійник подякував шевцеві і назначив браму червоною крейдою в незначнім місци думаючи, що вже тепер певно відріжнить ту браму від других назначених білою крейдою.

Недовго потім Морджияна виходила з дому так як і попередного дня, а коли повернула, завважала червоний знак на брамі. Думаючи так як і перше, що хтось загадує на єї пана якийсь напад, чим скорше позазначувала червоною крейдою в тім самім місци і сусідні брами.

Розбійник повернувши до ліса, чванив ся перед цілою бандою, своєю осторожностю і сказав, що так добре назначив браму, що тепер вже певно єї найдуть. Ватажко банди був вже тепер певний, що виправа мусить ся удати. І так само як попередного дня, в тім самім порядку, з тою самою осторожностю і так

само уоружені поїхали до міста, щоби виконати плян, котрий собі уложили. Ватажко банди з розбійником, котрий ходив на звіди. заїхали просто на улицю де мешкав Алї Баба, але завели ся так само як і попередного дня. бо знайшли кілька брам з червоними знаками.

І так мусїв ватажко банди повернути зі своїми людьми так само як і попередного дня, нічого не доконавши, а бідному післанцеві стяли за кару голову так як і його попередникови.

Ватажко бачучи, що стратив двох відважних розбійників, бояв ся, щоби його банда ще більше не зменшила ся, если би хотїв більше розбійників посилати на подібні звіди. З приміру двох покараних смертю пізнав, що они всі були здібні лиш до розбою по дорогах, а не до такої роботи, де треба попрацювати мозгом. Взяв отже на себе ту справу і удав ся особисто до міста. При помочи старого Баби Мустафи, котрий за золото готов

був продати життя всіх мешканців міста, довідався де лежить дім Алї Баби і не тратив часу на робленя різних знаків на брамі, але приглянув ся добре із всіх боків, як виглядає сей дім так, що тепер певно і в ночі міг був его пізнати.

Урадований своєю виправою, і знаючи добре о тім всім, чого потребував, вернув до ліса і коли зайшов до печери, де ждала на него ціла банда, закликав веселим і сильним голосом:

..Товариші! Тепер вже ніщо не стоїть нам на перешкодї, аби пімстити ся за ту страту, яку ми понесли. Знаю дуже добре дім чоловіка, на котрого має упасти наша пімста, а в дорозї обдумаєм способи виконання єї так обережно, аби ніхто не міг довідати ся про місце де лежить наша печера і про наші скарби, бо се є ціль нашої пімсти; в противнім случаю плян наш місто користи, приніс би нам лиш шкodu. Щоби сю ціль осягнути, маю средства, котрі вам предложу, а если

би хто з вас мав які ліпші, го буде міг сказати.“

Тоді оповів всім, як думає поступити в тій справі, а коли всі пристали на его гадку, розказав їм розійти ся по сусідних селах і місточках, а навіт зайти до самого міста, і закупити девятнайцять мулів і трийцять вісім великих скіряних посудин на оливу; одні мають бути наповнені вже а другі порожні.

В протягу двох днів було вже всео готове. Позаяк порожні посудини мали шийку за тісну, мусіли їх троха розширити. Тоді ватажко банди всадив до кожної посудини одного уоруженого злодія, а з верха заткав так, якби була повна оливи; для ліпшого беспеченьства насмарував кожду посудину з верха оливою. Доконавши сего наладував на мули трийцят сім злодів скритих в посудинах і одну посудину повну оливи, а сам перебраний за купця пустив ся з тими мулами до міста. Прибув там вже по заході

сонця, так як то собі попередно уложив. Вїхавши до міста удав ся просто до дому Алї Баби, аби попросити його о нічліг. Власне застав Алї Бабу вже по вечері, як холодив ся на брамі. Задержав отже свої мули і приступивши до него сказав:

„Мій пане, як бачиш везу оливу на завтрішний торг, а що в таку пізну пору сам не знаю, де шукати нічлігу, прошу тебе отже, если можеш то зробити без прикрости для себе, позволь мені переночувати в твоїй хаті. Буду тобі за се дуже вдячний“.

Алї Баба, хоч власними очами бачив в лісі того розбійника а навіть і голос його чув, не міг його пізнати в перебраню олійника.

„Дуже радо тебе прийму“, відповів не надумуючись. „Заїжджай“.

По сих словах усунув ся з дороги, аби зробити вільний перехід мулам, котрі розбійник загнав на подвірє.

Алі Баба прикликав зараз свого невільника і розказав йому, аби скоро тільки олійник поздімає посудини з олійом з мулів, завів їх до стайні і там дав їм їсти сіна і ячменю. Пішов також до кухні і казав Морджияні зварити чим скорше щось на вечеру для гостя, а також постелити йому ліжко в гостинній комнаті.

Навіть більше зробив через свою гостинність, бо коли побачив, що ватажко розбійників зняв тягарі зі своїх мулів, що завів їх до стайні, і що шукав собі місця на нічліг під голим небом, пішов запросити його до покою, в котрім приймав гості, говорячи, що не позволить на те, аби він спав на подвірю. Ватажко розбійників відтягав ся від того запрошення, під позором, що не хоче робити йому неприємностей, але в дійсности не хотів йти спати до хати тому, бо бачив, що єли буде на подвірю спати, то тим лекше виконає свій замір. Довгий час опирав ся

запросинам Алі Баби, аж в кінци дав ся намовити і пійшов до хати.

Алі Баба не тільки, що забавляв чоловіка, котрий наставав на його житє, доки Морджияна не подала вечері, але і опісля говорив з ним о таких річах, котрі, думав, справлять олійникови приємність, і не відійшов від него аж доперва по скінченій вечері.

„Лишаю тебе мій пане“, сказав відходячи. „Скажи собі принести, если чого забажаєш. Всьо, що є в мойй хаті, до твоєї розпорядимости“.

Ватажко розбійників повстав разом з Алі Бабою і відпровадив його аж до дверей, а коли тамтой пішов до кухні, щоби розмовити ся з Морджияною, він вийшов на подвірє, буцім то хоче зайти до стайні і заглянути до своїх мулів.

Алі Баба поручивши своїй невільниці, щоби уважала на гостя, аби йому на нічим не збувало, сказав наконець:

„Морджияно, остерігаю тебе, що зав-

тра скоро сьвіт іду до лазьні, не забудь приготувити мені сорочку до купелі і дай єї Абдалі (так звав ся його невільник) а зроби мені добрий бульйон. щобим мав чим покріпити ся, коли верну до дому“.

Коли видав ті розпорядження, пішов на спочинок. Тимчасом начальник злодіїв, коли вийшов зі стайні, розповів своїм людям, що мають робити.

„Як тільки зачну метати малими камінчиками з покою“ . говорив їм, „котрий призначено мені на нічліг, ви чим екорше вітворіть собі посудини, перетинаючи їх з гори на долину ножами, котрі вам даєм і виходіть“.

Потім удав ся до хати.

Коли станув коло кухні, Морджияна взяла в руки сьвічку і завела його до покою, котрий для него приготвила. Аби не стягнути на себе чийогось підозріння, хитрий бандит загасив сьвітло, а за хвильку положив ся на ліжку не стягаючи з

себе убрання. Він мав замір десь коло півночі взяти ся до діла.

Тимчасом Морджияна приготувала для Алї Баби сорочку до купели, віддала єї Абдалі і приставила до огню горнець з водою на бульйон. Нараз, коли вода зачала вже кипіти, загасла лампа. Не мала під рукою більше оливи, а також і свічок не було в хаті.

„Що тут робити?“ закликала, „треба конечно світла, а лампа згасла.“

„Не потребуєш журити ся“, відповів їй на тос Абдаль. „Іди на подвірє і возьми собі оливи з посудин, котрі там стоять.“

Морджияна подякувала Абдалі за добру раду і коли він пішов спати до передпокою Алї Баби, взяла збанок на оливу і вийшла на подвірє. Коли приближила ся до першої з берега посудини, злодій, що в ній сидів, думаючи, що се ватажко, сказав до неї по тихо:

„А що, вже час?“

Морджияна почувши се питанє, змїркувала зараз, що то значить, і пізнала яке небеспеченьство грозить єї панови. Застановила ся, що має робити і наслідуючи ватажка, відповіла по тихо:

„Ще не час, але вже не довго будете ждати“. Наблизила ся незначно до другої посудини і таке саме почула питанє і так йшла дальше, аж дійшла до послїднього, котре було наповнене оливою. Всїм розбїйникам на їх питання дала одну і ту саму відповідь.

Відтак наповнила чим скорше свій збанок оливою з послїдної посудини і повернула до кухні. Тут наляла оливи до лямпи і запалила єї, відтак взяла великий котел, вийшла на потемки на подвірє і наповнила його оливою. Повернула з ним до кухні, положила його на огонь і підложила під нього багато угля, маючи ту надїю, що чим скорше зварить ся олива, тиш скорше довершить свій замір, від котрого зависїв ратунок цілого дому. Коли

Наконець закипіла олива, винесла котел на двір і наляла до отвору кожної посудини почавши від першої до останньої, так багато киплячої оливи, кільки треба було, щоби задусити і забити одного чоловіка. Виконанє сего заміру удало ся єї знаменито; всі розбійники погинули в посудинах як щурі.

Доконавши сего великого діла без найменшого галасу, Морджияна повернула з порожнім кїтлом до кухні і замкнула за собою двері. Пригасила огонь і лиш тільки лишила, кільки треба було на зваренє бульйону для Алї Баби. Відтак загасила лампу і сіла коло вікна з заміром не класти ся спати так довго, доки не побачить виходячого вікном на подвірє ватажка розбійників.

Не минуло більше як пів години, коли ватажко розбійників пробудив ся, став, виглянув вікном, а коли нігде не завважав сьвітла, і переконав ся, що глибока тишина запанувала в цілій хатї, дав

отже умовлений знак кидаючи малі камінчики, з котрих многі трафляли в начиня, як се сам зміркував з глухого відгомону, котрий відбивав ся о його уха. Наслухував пильно, але нічого такого не побачив, щоби дало йому до пізнання, що люди його суть вже готові на його зазив. Змішаний тим випадком, зачав кидати дрібні каміньчики вже другий і третій раз. Каміньчики дальше трафляли в посудини, але анї оден розбійник не дав навіть знаку житя. Не розуміючи, що би то могло означати, зійшов по тихо, цілий занепокоєний, на подвірє. Приступив до першого начиня і коли хотів поспитати ся злодія, чи його чує, ударив го смердячий сопух оливи і спаленого тіла. Ту доперва пізнав, що замір його, щоби замордувати Алї Бабу, зрабувати його дім і відобрати забране через него золото з пещери, не удав ся. Приступив до сліду ючого начиня і до всіх інших по черзі і переконав ся, що ціла його банда пере-

несла ся вже на тамтой сьвіт і не потребує вже золота; а з того, що в останній посудині лиш трошки на дні було оливи, пізнав, в який то спосіб погинули його товариші, через що стратив поміч, котрої потребував до сповнення злочину. Обнятий розпукою, що йому заподіяно так велику шкоду, вбїг до огорода Алї Баби і перескакуючи мури з одного саду до другого, ратував ся утечею.

Коли Морджияна не чула вже жадного галасу, і не виділа, щоби ватажко розбійників повернув, догадала ся, що мусів утічи садом а не через браму, котра була замкнена на два замки. Перенята великою радістю, що цілий дїм охоронила від великого нещастя, положила ся і заснула.

На другий день Алї Баба єще перед сходом сонця пішов до лазьні зі своїм невольником, нічого не знаючи о дивнім випадку, який зайшов в його хаті, позаяк Морджияна не уважала за річ потрібну

будити його в хвилі небезпеченьства а також не мала чого спішити ся з відомостію про відвернене нещастє.

Вернувши з лазні, коли сонце вже досить було високо на небі, Алі Баба так здивував ся, що єще бачив начиня з оливою на своїм місци, і що купець не виїжджає так довго на торг, що аж поспитав Морджияну о причину.

„Мій добрий пане“, відповіла Морджияна, „нехай тебе Бог благословить з цілим твоїм домом. Довідаєш ся о всїм лїпше, коли своїми очами побачиш те, що тобі покажу: ходи лиш, будь ласкав, зі мною“.

Алі Баба пішов за Морджияною.

„Заглянь в то начинє“ сказала, коли знайшли ся на подвірю, „диви, чи там є олива...“

Алі Баба побачивши в посудині місто оливи, чоловіка, подав ся в зад з великим страхом і криком.

„Не бій ся вже нічого“, сказала до

него Морджияна, „чоловік, котрого ви-
диш, не зробить тобі вже нічого злого.
Багато лиха наніс він людям, але тепер
він не в силі шкодити ані тобі, ані ніко-
му на світі, бо вже не жив“.

„Морджияно!“ закликав Алі Баба,
„що се значить? Поясни мені, прощу
тебе!“

“Всьо тобі поясню, але ти повздержи
свій перестрах“, сказала Морджияна, „і
не дай сусідам спосібности, аби довідали
ся о річах, котрі треба затаїти. Оглянь
насамперед всі начиня.“

Алі Баба оглянув всі посудини одну
по другій аж до послідної, в котрій була
олива. Відтак, станувши мов здеревілий,
поглядав раз на посудину, другий раз на
Морджияну, не могучи з великого звору-
шенія і слова промовити. Наконєць, якби
йому хто привернув бесіду, дрозачим го-
лосом поспитав:

„А з купцем що стало ся?“

„Купець той“, відповіла Морджияна,

„так є купцем, як я жінкою купця. Оповідім тобі, хто він є, і де дів ся, але ліпше тобі буде вислухати сеї історії в покою, бо вже пора тобі покрити ся бульйоном по купелі в лазьні.“

Коли Алі Баба удав ся до покою, Морджияна побігла до кухні по бульйон.

Коли його принесла, Алі Баба сказав до неї:

„Вволи мою волю, і заспокій мою цікавість, розкажи мені цілу ту дивну історію зі всіма подробицями“.

Морджияна оповіла всьо, що зробила минувої ночі і попередних днів.

Алі Баба вислухавши оповідання своєї невільниці, сказав:

„Не умру скорше, доки не винагороджу тебе за твоє добре серце. Тобі завдячую житє, і на перший доказ вдячності, дарую тобі свободу і прирікаю, що всьо тобі зроблю, чого лиш забажаєш, і що буде в моїй силі. Я є тої самої гадки, що і ти, що ті розбійники наставали на

моє житє. Бог зіслав мені тебе на оборону, і маю надію, що і дальше буде мене стеречи перед їх ненавистню. Тепер передовсім треба нам постарати ся, щоби тих зьвірів в людськїм тілі так потайки похоронити, щоби їх судьба нікому не була звїсна. До сеї роботи заберу ся я сам з Абдальом“.

Город Алї Баби був дуже довгий і на кінци мав високі дерева. Не зволїкаючи пішов під ті дерева зі своїм невільником і викопав яму так довгу, широку і глибоку, щоби змістили ся в нїй всі трупи тих розбійників. Земля була в тім місци дуже м'ягка, і яму викопали в короткїм часї. Відтак повитягали трупів з посудини, а оружє, в котре були розбійники заосмотрені, відложили на бік. Заволїкли тіла їх на сам кенець города, повкидали до ями і засипали землею. Оружє розбійників і посудини з оливи сховав Алї Баба в певне місце; а мули,

котрих в той час не потребував, поспродував по кілька на торговиці.

Підчас коли Алі Баба всіма способами старався закрити перед людьми, в який спосіб в так короткім часі став багатим чоловіком, ватажко сорок розбійників повернув до своєї печери в лісі з великим смутком і терпіньом, що йому так зле і так нещасливо повела ся виправа. Скриготав зубами і ледво живий з гризоти, поволік ся до печери.

Самота, в якій найшов ся в печері, видавала ся йому жорстокою.

„Хоробрі мужі“, закликав, „товариші трудів і всяких моїх виправ, де ви поділи ся?! Що я без вас пічну? Чи на те я вас згуртував і вибрав, щоби дивити ся на загубу, на вашу так погану смерть? Менше би я вас жалував, як би ви згнули на поли битви—по лицарськи. Колиж я зберу другу ватагу людей таких як ви хоробрих і на всео відважних? А хоч бим і хотів, то чи могу бути певний,

що той чоловік не зайде ще колись до нашої печери і не збогатить ся ще більше нашим золотом? Не могу, і не повинен я о тім скорше думати, доки не відберу йому перше житя. Чого не міг я доказати силою, того докажу підступом; а коли в сей спосіб забезпечу свій скарб перед грабіжю, то знайду інший спосіб, щоби він не лишив ся по мені без наслідника, але щоби цілі віки перетривав і ще дужше збільшав ся“.

Уложивши собі такий плян, положив ся і заснув твердо.

На другий день пробудив ся дуже скоро і відповідно до пляну, котрий собі уложив, убрав ся дуже порядно. Прийшовши до міста, замешкав в одній господі, а сподіючи ся, що випадок який зайшов в хаті Алі Баби, може бути голосний, зайшов в розмову з господарем і вишпитував ся його незначно, що нового чувати в місті. Господар оповідав йому про різні річи, але про те о що розходило

ся ватажці, і слівцем не згадав. З того пізнав розбійник, що Алї Баба не для чого іншого держить все в тайні, як лишн длятого, щоби ніхто не довідав ся о скарбі який посідає і о способі, в який ним заволодів; а також, що дійшов причини, задля котрої наставали на його життя, тим більшу почув в собі охоту, всякими можливими способами скрито його замордувати.

Купив отже коні, і перевозив ними з печери ріжні дорогі матерії і тонкі полотна до своєї господи. До ліса їздив кілька разів, а все був дуже осторожний, щоби ніхто не міг побачити, звідки ті дорогоцінності привозить. Коли йому здавало ся, що вже досить навозив тих товарів, щоби можна було виставити їх на продаж, постарав ся о склеп, а знайшовши його, винаймив від властителя, зложив в нїм товари і сам там замешкав. Склеп єго лежав напругим склепу Кассима, котрий недавно обняв син Алї Баби.

Коджия Гуссен, так назвав себе розбійник, не забув після звичаю, яко новий мешканець міста, відвідати своїх сусідів; а що син Алї Баби був молодий, пристойний, дотепний, і більшу мав спосібність до говореня і бавленя ся з ним частійше, чим з другими купцями, в короткім часі заприянив ся з ним. Більшу ще і тіснішу навязав з ним приятнь, коли в три або чотири дни по своїм замешканю, спостеріг Алї Бабу, котрий відвідав сина і говорив з ним через довший чаз. Коли отже розбійник довідав ся, що Алї Баба се батько того купця, тим частійше єще заходив до него. Від того часу єще більше оказував йому привязанє; бавив ся з ним, робив йому подарунки, частував його навіть і кілька разів запрошував до себе на обід.

Син Алї Баби не хотів приймати тих доказів приятни від Коджії Гуссена, аби не відвдячити ся йому взаїмно. Але позаяк мав дуже мале помешканє що не міг

приняти у себе Коджію Гуссена так як сего бажав, висказав Алї Бабі свою гадку, що належало би конечно угостити Коджію Гуссена.

Алї Баба заявив з охотою, що справить забаву.

„Мій сину“, сказав, „завтра маємо п'ятницю, а позаяк в той день всі більші купці, яким є і Коджія Гуссен і ти, мають свої склепи позамикані, витягни його отже по полудни на прогульку, а коли будете вертати, постарайся, аби вам випало переходити коло мого дому і приведи його до мене. В сей спосіб буде далеко ліпше, якбим мав нарочно його запрошувати. Я прикажу Морджияні, аби зварила добру вечеру і тримала її готову“.

І справді, в найблисцу п'ятницю, син Алї Баби і Коджія Гуссен зійшлися на умовленім місци і пішли на прохід. Коли повертали, син Алї Баби наумисно так вів Гуссена, аби їм випала дорога через

улицю, при котрій стояв дім його батька. Як тільки прийшли під браму, затримав його і запукавши, сказав:

„Тут є дім мого батка. Батько мій, знаючи о твоїй прихильности для мене, просив мене як найсердечнійше, щобим запізнав тебе з ним“.

Зрадливий Гуссен, хотая станув в сей спосіб у мети, до котрої зміряв, то є, що міг мати приступ до дому Алї Баби і життя йому відобрати, однак відтягав ся від того. Але, коли невільник Алї Баби втворив браму, молодець з великою гречностю взяв його під рамя і ідучи на перед потягнув його і неначе присилював, щоби зайшов до хати, хоч він тому здавав ся опирати.

Алї Баба приймив Коджию Гуссена з веселим усміхом на лиці і з так великою гостинностю, якої тільки міг собі бажати.

По короткій розмові, Коджий Гуссен

хотів відійти, але Алї Баба задержав його і сказав:

„Пане мій, деж ти вибираєси ся? Прошу тебе, най маю то щастє з'їсти з тобою у мене вечеру. Вечера, до котрої тебе запрошаю, не є справді така, як для тебе повинна бути, але якою небудь она буде, сподію ся, що ти єї так ласкаво приймеш, як я тебе з добрим серцьом запрошаю“.

„Пане!“ відповів Коджия Гуссен. „Я є цілком переконаний о твоїм добрім серцю і коли тебе прошу, щобись позволив менї вернути до себе до дому і не лишати ся на вечері, не думай, що се роблю через якусь погорду або грубяньство, але маю в тім важну дуже причину, котру бись певно узнав за справедливу, єсли би она була тобі звїсна“.

„Щож то, мій пане, може бути за причина?“ поспитав Алї Баба. „Чи можу о ній довідати ся?“

„Дуже радо скажу тобі“, відповів Ко-

джия Гуссен, „причина є та, що не їм ані мяса, ані жадної соленої потрави.“

„Если то одно тобі перешкаджає“, говорив дальше Алї Баба, „то могу тебе мати у себе на вечері, бо хліб котрий у мене подають, ніколи не є солений, а щодо мяса і других страв, то прирікаю тобі, що в тих, котрі заставлять перед тобою, не буде соли. Сейчас я так заряджу. Прости мені отже, що відійду від тебе на хвилинку“.

Сказавши се, побіг до кухні і приказав Морджияні, щоби не солила мяса, котре має подати на стіл, а коли вже посолила, то нехай чим скорше приготує дві або три потрави без соли і з другим принесе до вечері.

Морджияна мала вже все приготоване і не могла вздержати ся від гніву, коли почула сей новий розказ. Щоби не виговорити ся з тим перед Алї Бабою, сказала:

„А що-ж се за дивний чоловік, що

їсть мясо без соли? Твоя вечера зіпсує ся, заки приладжу йому другу без соли“.

„Не гнівай ся, Морджияно“, відповів Алі Баба, „він є чоловік чесний, а ти не трать часу і зроби, щом тобі приказав“.

Хоч дуже нерадо, однак сповнила Морджияна розказ; але зібрала єї велика охота і цікавість пізнати сего чоловіка, що їсть страви без соли. Коли вже всьо зварила, а Абдаль накрив стіл, помогла йому носити полумиски. Споглянувши на Коджию Гуссена, сейчас пізнала, що се той самий ватажко розбійників, котрий був недавно у них з олійом перебраний за купця. Приглянувшись йому уважніше, завважала, що має під убранєм схований великий розбійничий ніж.

„Вже тепер не дивую ся“, подумала собі, „чому сей розбійник не хоче їсти соли з моїм паном: він є його завзятим ворогом, і певно задумує його замордувати“.

Морджияна заставила стіл стравами і

користаючи з часу, коли они їли вечеру, поробила всякі потрібні приготування, щоби сповнити свій сьмільний замір. Коли вже скінчила, прибіг до неї Абдаль і сказав, що вже пора занести на стіл овочі. Занесла отже кошик з овочами, а тимчасом Абдаль збирав зі стола непотрібні вже страви. Відтак присунула до Алї Баби маленький столик, на котрім приготувала вино і три чарки і вийшла, забравши з собою Абдаля нібито на вечеру. Тимчасом міг розбійник з Алї Бабою і його сином свобідно поговорити і забавити ся.

Тогді Коджия Гуссен, або радше ватажко сорок розбійників побачив, що те пер найліпша спосібність забити Алї Бабу. Постановив отже упоїти разом батька і сина в надії, що син, котрого не думав убивати, не перенкодить йому в утопленню ножа в груди батька і що потому вимкне ся через город, так як се недавно зробив, заки еще кухарка і невільник скінчать їсти вечеру.

Морджияна догадавши ся, який страшний замір має Коджия Гуссен, вмісто їсти з Абдальом вечеру, постановила за той час випередити розбійника. Перебрала ся в танечницю, на лице взяла заслону, опоясала ся срібним позолочуваним поясом, до котрого незначно привязала штилет з самого золота і срібла, а на лице наложила ще гарну маску. Так перебрана сказала до Абдаля.

„Абдалю, возьми бубен і ходи зі мною, розвеселимо гостя нашого пана, а приятеля його сина, так якто часом робилисьмо нашому панови“.

Абдаль взяв бубен і став в него бити, ідучи перед Морджияною, і так зайшли обоє до гостинного покою. Морджияна поклонила ся низенько, якби хотіла просити о позволенє потанцювати троха.

Абдаль побачивши, що його пан хоче щось говорити, перестав бубнити.

„Ходи, Морджияно, ходи“, сказав Алї Баба, „нехай бачить Коджия Гуссен,

що ти умієш, і нехай нам скаже, чи гарно ти танцюєш”.

Потім обернувши ся до Коджії Гуссена, сказав:

„Пропу тебе, мій пане, не думай, щоби та розривка мене гроші коштувала. Маю їх в дома і сам бачиш, що той чоловік, то мій невільник, а та дівчина, то моя кухарка, котрі нам ту приємність справити хочуть. Сподію ся, що розвеселиш ся троха.“

Коджия Гуссен не сподівав ся, що Алї Баба буде його забавляти по вечері якимись танцями, і вмiсто вдоволення зачав побоювати ся, що готов стратити так добру спосiбнiсть до виконання свого наміру. Але потiшав ся бодай тою надiєю, що таку спосiбнiсть єще найде, а поки що не треба було зривати приязни з батьком і сином. Хотяй отже волiв би був, щоби Алї Баба не давав тих танцiв, удавав однак, що є йому вдячний за се і

сказав, що все, що справляє їм об'єм приємність, є і для него миле.

Коли Абдаль почув, що Алї Баба і Коджия Гуссен перестали вже говорити, зачав на ново бити в бубен і сьпівати, а Морджияна зачала танцювати. Коли вже перетанцювала кілька танців, видобула нарештє штилет і тримаючи його в руці, перетанцювала оден дуже гарний танець, котрий всїм далеко бїльше подобався, як всї попередні. В тїм танци показувала рїжні чудові фігури і скоки і рїжні гарні штуки, а штилет тримала перед собою, як би хотїла ним когось пробити, то знов звернула вістрє до себе, якби хотїла пхнути себе в грудь. Нарештє вирвала лївою рукою бубен з рук Алї Баби, а тримаючи штилет в правїй руці над головою, вістрєм обернений в зад, як се є звичаєм у правдивих танечників, приступила до Алї Баби.

Алї Баба кинув їй в бубен золотий грїш, відтак підїйшла до сина, котрий пі-

шов за приміром батька і він кинув їй також штуку золота.

Коджия Гуссен побачивши, що і до него Морджияна наближаєсь, витягнув з кишені мошонку з золотом, щоби з неї зробити їй презент, але в тій самій хвилі, коли клав золото на бубен, Морджияна пхнула його штилетом в саме серце так глибоко, що не скорше витягнула аж розбійник погиб.

„Ах, нещасна!“ закликав Алї Баба, „що ти зробила? Чи хочеш мене і цілий дім згубити?“

„Не на згубу, але для твого ратунку я се зробила“, відповіла Морджияна.

В тій хвили витягнула великий ніж з під убраня забитого розбійника і сказала:

„Придивіть ся оба добре, з яким страшним ворогом малисьте до діла. Чи не є се перебраний олійник і ватажко сорок розбійників? Чи не застановило вас се, що не хотїв їсти з вами соли? Чи

еще більше треба доказів, щоби вас переконати о его нечестних замірах? Я як тільки почувала, що ти пане маєш гостя, сей час зродило ся в мені підозрінє і не помилило ся моє серце.“

Коли Алї Баба побачив таке велике привязанє і посв'яту Морджияни, що вже другий раз виратувала його від смерти, сказав:

„Морджияно! перше давєм тобі в нагороду свободу, а тепер щоби відвдячити ся тобі за твою посв'яту, зроблю тебе жінкою мого сина“.

По тих словах звернув ся Алї Баба до сина і сказав:

„Сину мій! я тебе маю за добру дитину і думаю, що вволиш волю батька і возьмеш за жінку Морджияну, котра буде підпорою моєї родини і звеселить тебе, доки Бог тобі жити дозволить“.

Син згодив ся з волею батька і ска-

зав, що вже давно мав на думці ожени-
ся з Морджияною.

Відтак похоронено тіло ватажка в тій
самій ямі, що і тамтих сорок розбійників
і то в вакій тайні, що ніхто о тім не до-
відав ся.

В кілька днів опісля справив Алі Баба
величаве весіле своєму синові і Морджи-
яні і запросив много гостей.

Довгі часи бояв ся Алі Баба загля-
нути до печери розбійників зі скарбами,
доперва десь по році сїв на коня і поїхав
до ліса. Коли станув перед скалою, по-
бачив що стежка цілком вже заросла тра-
вою і не було жадного сліду. З того пе-
реконав ся, що тої тайни як вітвирати
печеру ніхто більше не знає тільки він
оден на сьвітї. Зайшов отже до середини,
набрав много золота і поїхав до дому.
Відтак научив сина як має сказати, щоби
печера вітворила ся і они оба, а і ціле їх
покоління покориствовало ся тими скарба-

ми. Они спомогали убогих, будували шпиталї для хорих і в сей спосіб з'єднали собі весь нарід, так що все вибрано їх на найвисні уряди в місті.

